

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Jedan dan ili prvi dan. Vi odlučujete.

Ova knjiga je publicistika. Svi ljudi i pojave u njoj zaista postoje, i svi događaji su se zaista odigrali, ali su autori ponekad morali da izmišljaju neke stvari (konkretne dijaloge, tačne datume, određene boje na nebu). Neka imena i detalji promenjeni su kako ne bismo naljutili neke ljude. Osim toga, skoro je sigurno da se autori pogrešno sećaju pojedinih događaja, ali su se potrudili koliko god su mogli da ih precizno opišu onako kako su se odigrali. Slobodno koristite delove ove knjige, prenosite ih onlajn ili u štampanom obliku, ali molimo da uvek navedete autora: *minimalists.com*. Ako želite da koristite više od nekoliko pasusa, tražite dozvolu izdavača.

Ako ste ilegalno daunlodovali ovu knjigu ili ste je ukrali iz biblioteke ili knjižare ili odakle god, sram vas bilo! Da biste se iskupili za taj greh, molimo vas da taj ukradeni primerak pozajmite prijatelju ili neprijatelju ili bilo kome ko bi mogao da ima koristi od reči u njemu.

Naziv originala:

The Minimalists

LOVE PEOPLE USE THINGS: BECAUSE THE OPPOSITE
NEVER WORKS

Copyright © 2021 by Joshua Fields Millburn and Ryan Nicodemus
All rights reserved.

Translation Copyright © 2023 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04797-4

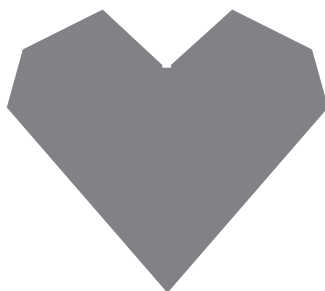
Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

minimalisti

Džoša Filds Milbern
i Rajan Nikodimas

voli ljude,
koristi stvari

jer suprotno
nikad ne
uspeva

Prevela Zvezdana Šelmić

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2023.

Rebeki i Maraji

Moramo se setiti da ljude volimo, a stvari koristimo, umesto da volimo stvari i koristimo ljude.

NADBISKUP FULTON DŽ. ŠIN, OKO 1925.

Voleo bih da naučite da volite ljude i koristite stvari, a ne obrnuto.

DREJK, 2013.

SADRŽAJ

<i>PREDGOVOR: PRIPREME ZA PANDEMIJU</i>	11
<i>UVOD U ŽIVOT SA MANJE STVARI</i>	17
<i>ODNOS BROJ JEDAN: STVARI</i>	47
<i>ODNOS BROJ DVA: ISTINA</i>	75
<i>ODNOS BROJ TRI: MI SAMI</i>	15
<i>ODNOS BROJ ČETIRI: VREDNOSTI</i>	139
<i>ODNOS BROJ PET: NOVAC</i>	163
<i>ODNOS BROJ ŠEST: KREATIVNOST</i>	193
<i>ODNOS BROJ SEDAM: LJUDI</i>	223
<i>EPILOG</i>	265
<i>ZAHVALNICE</i>	267
<i>BELEŠKE</i>	273
<i>RADNI LISTOVI O VREDNOSTIMA</i>	283
<i>VODIČ ZA DALJE ČITANJE</i>	286

PREDGOVOR

Pripreme za pandemiju

Ulice su pune ljudi sa dugim cevima. Kroz megafone nam naređuju da zaključamo vrata i ostanemo u kućama. Nebom lete vojni helikopteri iz kojih trešti pesma *Stayin' alive* Bi-Džiza, muzička pozadina za našu novu distopijsku budućnost. *Bang! Bang!* Dva pucnja jedan za drugim. Trgaó sam se i zatekao svoju suprugu u krevetu kraj sebe, a našu ćerku u njenoj sobi, obe su čvrsto spavale. Prešao sam u dnevnu sobu. Malo sam podigao roletnu. Pogledao sam po komšiluku. Los Angeles. Ponoć. Prazne ulice. Kišica koja se vidi samo pod uličnim lampama. Nikakvog traga prekim sudovima. Samo ružan san – srećom. Ali svet u kome sam se probudio, takozvani stvarni svet, mnogo je drugačiji od onog u kome sam živeo tokom prve četiri decenije života – ne baš postapokaliptičan, ali svakako ne i normalan.

Dugački redovi pred kasama u samoposlugama. Zakovani izlozi na napuštenim radnjama na Rodeo drajvu. Užasna tišina u praznim bioskopima, prožetim prašinom i tamom. Grupe ljudi, na urednom međusobnom rastojanju od dva metra, ulaze u poluprazne banke hrane. Zabrinute porodice moraju da se izbere sa samoćom i jedni sa drugima dok su u „kućnoj izolaciji“. Bolnice pucaju po šavovima, premorene medicinske sestre i lekari čija se očajna lica ne vide samo zato što nose maske kućne izrade. Dok završavam pisanje poslednjeg poglavlja ove knjige, u proleće 2020, svet je zahvaćen pandemijom kovida-19.

Naša „nova normalnost“ deluje užasno nenormalno. Zbog dvostrukog užasa finansijske i fizičke nesigurnosti, prizvuk strepnje uporno pulsira u svakom našem danu. Ali možda postoji način da nađemo mir – pa čak i da napredujemo – usred ovog haosa.

NEPRIJATELJ SADA NIJE SAMO POTROŠAČKI MENTALITET – VEĆ DEKADENCIJA I RASIPANJE PAŽNJE, I U MATERIJALNOM I U NEMATERIJALNOM SMISLU.

Na početku ovog poduhvata nisam znao, ali dok sam sedeo kod kuće u karantinu tokom pandemije, shvatio sam da smo Rajan Nikodimas – druga polovina Minimalista – i ja proveli poslednje dve godine pišući ne samo knjigu o vezama između ljudi već, po mnogo čemu, priručnik za pripremu za pandemiju. Da smo samo mogli predati ljudima ovu knjigu pre nego što je virus počeo da se širi, sprečili bismo mnogo patnje jer promišljen život jeste najbolji oblik pripreme. Kada bolje pogledate, lakše je videti da su takozvani preperi – čudaci koji gomilaju zalihe koje vidamo u dokumentarnim emisijama – bili najmanje spremni za krizu. Ne možete zameniti konzerve hrane i municiju za podršku i poverenje prisne zajednice. Međutim, možete preživeti ako vam je potrebno manje – i možete napredovati, čak i u krizi, ako imate dobre odnose sa ljudima.

Pandemija, začudo, ume da stavi sve u drugačiju perspektivu. Bila je potrebna katastrofa da bi mnogi ljudi shvatili kako ekonomija zasnovana na ekspanzionalnom rastu nije zdrava ekonomija – već ranjiva. Ako se ekonomija uruši kad ljudi počnu da kupuju samo najneophodnije, znači da nikada i nije bila snažna kao što smo se pretvarali da jeste.

Minimalistički pokret opisan u ovoj knjizi najpre je stekao popularnost onlajn, posle ekonomske krize 2008. Ljudi su žudeli za rešenjem za upravo otkriven problem dugova i preterane potrošnje. Nažalost, tokom proteklih dvanaest godina ponovo smo se preterano uljuljali. Ali neprijatelj sada nije samo potrošački mentalitet – već dekadencija i rasipanje pažnje, i u materijalnom i u nematerijalnom smislu.

Tokom panike zbog pandemije primetio sam da se mnogi ljudi muče oko pitanja na koje smo Rajan i ja pokušavali da nađemo odgovor više

od decenije: *Šta je bitno?* Naravno, odgovori su vrlo individualni. Sviše često brkamo bitne stvari sa onima koje su nebitne ili su čak smeće.*

U vanrednim okolnostima ne samo što moramo da odbacimo smeće već su mnogi od nas primorani da se privremeno liše svega nebitnog – stvari koje dodaju vrednost našem životu u redovna vremena, ali nisu neophodne u vanrednim okolnostima. Ako možemo to da učinimo, otkrićemo šta je zaista bitno, a kasnije ćemo moći da polako ponovo uvodimo nebitne stvari, na način koji će nam poboljšati i proširiti život, ali nas neće zatrpiti smećem.

Da bi sve bilo komplikovanije, „bitno“ se menja kad god se mi menjamo. Ono što je bilo bitno pre pet godina – ili čak pre pet dana – možda više nije bitno sada, i zato moramo stalno da se pitamo, podešavamo i odbacujemo. To naročito važi u vreme krize – kada sedmica deluje kao mesec, a mesec kao čitav život.

Zatvoreni u svojim domovima, ljudi su morali da izađu na kraj sa činjenicom da je njihova materijalna imovina manje važna nego što su ranije mislili. Istina je bila svuda oko njih. Sve te stvari koje sakupljaju prašinu – srednjoškolski bejzbol trofeji, prašnjavi udžbenici sa studija, pokvareni mali kućni aparati – nikada nisu bile toliko važne kao ljudi. Pandemi-ja je pojačala tu činjenicu i naučila nas važnoj lekciji: naše stvari zapravo ometaju ono što je zaista bitno – a to su naši odnosi sa ljudima. U životu nam nedostaju veze sa ljudima, a to se ne može kupiti – može se samo gajiti. Da bismo to postigli, moramo pojednostaviti život, što počinje od stvari, a potom se širi na sve aspekte života. Ova knjiga napisana je kako bi pomogla običnim ljudima poput vas i mene da izađemo na kraj sa spoljašnjim neredom pre nego što pogledamo u sebe i pozabavimo se mentalnim, emotivnim, psihološkim, duhovnim, finansijskim, kreativnim, tehnološkim i međuljudskim neredom koji nas opterećuje i remeti nam veze sa drugim ljudima.

Ako ste ranije imali ikakvog kontakta sa Minimalistima, prepoznate delove naše priče u poglavlju *Uvod u život sa manje stvari* – smrt, razvod, „žurka pakovanja“. Ali ti elementi nisu namenjeni samo novim čitaocima.

* Detaljno ćemo objasniti ove tri kategorije – bitno, nebitno i smeće – kod pravila *Bez smeća* u poglavlju *Odnos prema stvarima*. (Prim. aut.)

U ovoj knjizi dublje ćemo se pozabaviti naporima, nesigurnostima, zavisnošću, neverstvom, dvoličnošću, slomljenim srcem i bolom – katalizatorima trajne promene u našem životu. Potom, kad se svi detalji nađu na stolu, istražićemo nove teritorije krećući se između sedam osnovnih odnosa koji nas čine onim što jesmo.

NAJBOLJE VREME ZA POJEDNOSTAVLJENJE BILO JE PRE DESET GODINA; SLEDEĆE NAJBOLJE JE SADA.

Ovo nije knjiga napisana za pandemiju – to je vodič za svakodnevni život. Pandemija je samo naglasila naše svakodnevne probleme, pa su postali hitniji. Nakon poslednje finansijske krize i obnovljene potrage za smislom života, naše društvo moraće da u ne tako dalekoj budućnosti izađe na kraj sa nekim ključnim okolnostima. Pojavile su se mnoge nove norme; pojavljivaće ih se još kako budemo napredovali. Neki od nas pokušaću da se drže prošlosti – da se „vrate u normalu“ – ali to je kao pokušaj da držite u rukama kocku leda: čim se otopi, nestaću. Pitali su me: „Kada će se ovo popraviti?“ Ali pojam „popraviti“ pretpostavlja da ćemo se vratiti u prošlost, u „normalno“ koje za većinu ljudi nije funkcionisalo – barem ne na neki smislen način. Ne znam šta nas čeka u budućnosti, ali znam da iz ove nesigurnosti možemo izaći sa novim normalnim, takvim koje je zasnovano na promišljenosti i zajedništvu, a ne na potrošačkoj samouverenosti.

Da bismo stigli dotle, moraće mo ponovo da pojednostavljujemo.
Moramo raščistiti nered da bismo našli put napred.
Moramo naći dublje razumevanje negde iza horizonta.

Na vrhuncu krize korona virusa razgovarao sam sa jednim od svojih ličnih mentora, biznismenom Karlom Vajdnerom, koji mi je pokazao kineske znakove za reč „kriza“, *weiji*, koji pojedinačno označavaju „opasnost“ (*wei*) i „priliku“ (*ji*). Među lingvistima postoji neslaganje da li karakter *ji* zaista znači „prilika“, ali analogija je i dalje veoma prikladna: kriza postoji kao spoj opasnosti i prilike.

Voli ljude, koristi stvari

S vremenom će se svakako pojavljivati nove krize. Čak i sada, dok ovo pišem, postoji osećanje opasnosti u atmosferi. Ali tu je i prilika. Okruženi opasnošću, imamo priliku da, kako kaže moj prijatelj Džoša Beker, „koristimo ove dane da sve ponovo procenimo“.

Možda je ovo poziv za buđenje. Zato ne propustimo ovu priliku da sve ponovo procenimo, da odbacimo, da počnemo iznova. Najbolje vreme za pojednostavljenje bilo je pre deset godina: sledeće najbolje je sada.

Džoša Filds Milbern

UVOD U ŽIVOT SA MANJE STVARI

Naša materijalna imovina je fizička manifestacija našeg unutrašnjeg života. Osvrnite se: strepnja, zabrinutost, strah – sve je to vidljivo baš tu, u našem domu. Prosečno američko domaćinstvo poseduje više od 300.000 predmeta. Uz toliko stvari, pomislio bi čovek da smo svi van sebe od radošti. A ipak, studija za studijom pokazuje upravo suprotno: zabrinuti smo, preopterećeni i jadni. Nesrećniji smo nego ikada, a tešimo se prikupljajući još više stvari, ignorišući stvarnu cenu tolike potrošnje.

Cedulja sa cenom koja visi sa svake nove spravice predstavlja samo delić priče. Prava cena neke stvari mnogo je širi pojam od tog broja. Postoje i drugi troškovi. Čuvanje stvari. Održavanje stvari. Čišćenje stvari. Zalivanje stvari. Punjenje stvari. Dopunjavanje stvari. Proširivanje stvari. Promena ulja u stvarima. Zamena baterija na stvarima. Popravke stvari. Farbanje stvari. Staranje o stvarima. Zaštita stvari. I, naravno, na kraju krajeva, zamena stvari. (Da ne pominjemo emotivnu i psihološku cenu naših stvari, koju je još teže izmeriti.) Kada se sve sabere, istinska cena posedovanja stvari je nemerljiva. Zato bolje da biramo pažljivo koje ćemo stvari uvesti u svoj život jer ne možemo priuštiti sebi svaku stvar.

Stvarno ih ne možemo priuštiti – ni bukvalno ni figurativno. Ali umesto odloženog zadovoljenja i privremenog izdržavanja bez nje, mi se odlučujemo na dug. Prosečan Amerikanac nosi u novčaniku oko tri kreditne

kartice. Svaki deseti ima više od deset aktivnih kreditnih kartica. A prosečan dug po kreditnoj kartici iznosi preko 16.000 dolara.

**MINIMALIZAM JE ONO ŠTO NAS OSLOBAĐA STVARI
KAKO BISMO NAPRAVILI MESTA ZA STVARI KOJE SU
U ŽIVOTU VAŽNE – A KOJE UOPŠTE NISU STVARI.**

Biće i gore. Čak i pre pandemije iz 2020, više od 80% Amerikanaca bilo je u dugovima, pri čemu je ukupan potrošački dug u SAD veći od 14 biliona dolara. Tu postoji barem nekoliko mogućih, mada žalosnih objašnjenja. Trošimo više na cipele, nakit i časovnike nego na visoko obrazovanje. Naše sve veće kuće, koje su se po površini udvostručile u poslednjih pedeset godina, imaju više TV aparata nego ljudi. Svaki Amerikanac, u proseku, baci svake godine četrdeset kilograma odeće, a od toga se 95% moglo ponovo iskoristiti ili reciklirati. A u našim naseljenim mestima ima više tržnih centara nego srednjih škola.

Kad smo već kod srednjih škola, jeste li znali da 93% tinejdžera navodi šoping kao omiljenu razonodu? Da li je šoping uopšte razonoda? Tako izgleda, pošto svake godine trošimo 1,2 biliona dolara na stvari koje nisu nužne. Da budem jasan: preko bilion dolara na stvari koje nam nisu potrebne.

Znate li koliko vremena je potrebno da se potroši bilion dolara? Ako krenete u grad i trošite jedan dolar svake sekunde – jedan dolar, dva dolara, tri dolara – biće vam potrebno preko 95.000 godina da potrošite bilion dolara. Zapravo, čak i kad biste trošili milion dolara svakog bogovetnog dana, od trenutka kad je rođen Buda, još ne biste stigli da do danas potrošite bilion dolara.

Uz toliku potrošnju, da li je čudno što otprilike polovina domaćinstava u Sjedinjenim Državama nema nikakvu ušteđevinu? Kako stvari stoje, polovina nas nema dovoljno novca da pokrije ni jedan jedini mesec bez prihoda; 62% nas nema hiljadu dolara ušteđevine; a skoro polovina nas ne bi mogla da prikupi 400 dolara za neki hitan slučaj. To nije samo problem prihoda – već problem trošenja, koji pogađa one sa niskim prihodima jednako kao i one koji zarađuju šestocifrene svote; gotovo četvrtina domaćinstava koja zarađuju između 100.000 i 150.000 dolara godišnje kaže da bi imali problema da u roku od mesec dana prikupe dve hiljade

dolara. Svi ti dugovi su naročito zastrašujući kad se zna da će 60% domaćinstava doživeti „finansijski šok“ od nekog događaja u narednih dvanaest meseci. I sve to je važno čak i pre ekonomske krize iz 2020; ta kriza je samo naglasila u kolikom smo problemu.

Pa ipak, mi nastavljamo da trošimo, kupujemo, širimo se. Prosečna veličina nove kuće ubrzano se približava površini od 280 kvadratnih metara. A uprkos tolikom dodatnom prostoru, i dalje u zemlji imamo preko 52.000 magacina za iznajmljivanje – dakle četiri puta više nego *Starbaks*!

Čak i sa tim velikim kućama i iznajmljenim magacinskim prostorom punim stvari, i dalje nemamo dovoljno mesta da parkiramo auto u garaži, jer su naše garaže takođe prepune svega. Nekorišćena sportska oprema. Oprema za vežbanje. Kamp oprema. Časopisi. DVD-ovi. Kompaktdiskovi. Stara odeća, elektronika i nameštaj. Kutije i sanduci od poda do plafona, prepuni odbačenih stvari.

I ne zaboravite igračke za decu. Iako čine samo nešto preko 3% ukupnog broja dece na svetu, mali Amerikanci poseduju 40% svih igračaka na svetu. Jeste li znali da prosečno dete ima preko 200 igračaka, ali se svakog dana igra samo sa njih dvanaest? A ipak, jedna nedavna studija pokazala je ono što roditelji već znaju: deca koja imaju previše igračaka mnogo lakše rasipaju pažnju i ne uživaju u kvalitetnim igrama.

I mi, odrasli, imamo svoje igračke koje nam rasipaju pažnju, zar ne? Nesumnjivo. Kad bi ceo svet trošio kao Amerikanci, bilo bi nam potrebno gotovo pet planeta da održimo tu neobuzdanu potrošnju. Popularna izreka „stvari koje posedujemo na kraju poseduju nas“ sada zvuči istinitije nego ikada.

Ali ne mora biti tako.

Egzistencijalni nered

Mnogo je stvari koje su nekada unosile radost u naš život, ali u današnjem svetu više nemaju nikakvu svrhu: telefoni sa bročanicom, flopi diskovi, jednokratni foto-aparati, telefaks-mašine, CD plejeri, pejdžeri, univerzalni daljinski, igračke na baterije, igračke bez baterija. Većina nas je zadržala te predmete i dugo pošto su zastareli, često iz pobožnog osećanja

nostalgije. Tragovi prošlosti imaju čudan običaj da ostavljaju duboke ožiljke u sadašnjosti.

I zato se i dalje držimo kolekcije video-kaseta, nikad nekorišćenih telefona na preklop, prevelikih farmerki zvoncara – niti ih prepravljamo niti ih dajemo u reciklažu, već ih čuvamo sa svim ostalim nekorišćenim blagom. Naša zbirka raste, pa podrum, ostava i tavan postaju čistilišta za svari – prepuni su beskorisnih predmeta.

Mnogo naših stvari izašlo je iz upotrebe, a možda je upravo to znak da ih se treba osloboditi. Vidite, kako se menjaju naše potrebe, želje i tehnologija, tako se menja i svet oko nas. Predmeti koji čine naš život vrednijim danas možda neće to raditi sutra, što znači da moramo biti spremni da se oslobodimo svega, pa čak i onoga što danas još ima svrhu. Jer ako se oslobodimo, moći ćemo da nađemo privremeni novi dom za svoju zapostavljenu imovinu. Tako ćemo joj omogućiti da ima svrhu u životu nekoga drugog, umesto da sakuplja prašinu u našem kućnom mauzoleju.

U dovoljno dugačkom periodu sve postaje zastarelo. Sto godina od danas, svet će biti pun novih ljudi, a oni više neće čuvati USB kablove, ajfone i plazma TV aparate, jer će biti spremni da se oslobode prošlosti kako bi napravili mesta za budućnost. To znači da moramo biti pažljivi sa novim materijalnim stvarima koje danas uvodimo u svoj život. Takođe, moramo biti oprezni i kada te stvari postanu zastarele, jer je spremnost da ih se oslobodimo jedna od najzrelijih životnih vrlina.

Zato istražimo kako smo dospeli dovdje – i kako da se oslobodimo.

Preteranost

Kako da nam život postane bolji sa manje stvari? Jednostavan život počinje upravo od ovog pitanja. Nažalost, meni, Džošui Fildu Milbernu, bilo je potrebno trideset godina da ga postavim.

Rođen sam u Dejtonu, u Ohaju, koji je i rodno mesto avijacije, fank muzike i „žbičnih“ felni za točkove. Možda ste u poslednje vreme videli vesti da je Dejton šampion Amerike po predoziranju. Čudno je kad sad razmišljam o tome, ali dok sam bio dete, nisam bio svestan toga da smo